

НАВЧАННЯ ФІЛОСОФІЇ В ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

*Кришмарел Вікторія,
канд. філос. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Співвідношення результатів PISA та навчання філософії

за даними PISA 2015 року перші позиції займають Сінгапур, Японія, Естонія, Фінляндія, Канада. Традиційно високими є показники Австралії, Великобританії, Китаю, Німеччини та США

За даними ЮНЕСКО 2007 року, у загальноосвітніх закладах навчання філософія є в 28 країнах Європи.

У США навчання філософії залежить здебільшого від конкретного штату та школи, в Канаді з 1996 р. є частиною загальної освіти (в Онтаріо).

Київ-2019

Навчання аспектам філософії –

це становлення навичок,

пов'язаних із вдумливим мисленням,

вмінням аналізувати, синтезувати та оцінювати

інформацію, позиції, аргументацію,

що в перспективі сприятиме реалізації людиною

усвідомленої власної позиції

у будь-яких сферах життя –

від громадсько-політичних до культурно-особистісних

Київ-2019

Основні навички філософування в школі:

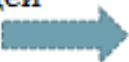
1. повільне і вдумливе читання, адже лише таким чином мозок лишається в активному стані протягом довгого часу, задіюючи більше мисленневих здібностей (ніж при перегляді екранізацій тощо);
2. вміння виражати свої думки у письмовій формі, що виражається не лише в есе, але й у мотиваційному листі, що сприятиме отриманню бажаної роботи в майбутньому;
3. вправність в аргументованому викладі й обґрунтуванні власної позиції, необхідні не лише для доповідей та дискусій, але й для вміння їх адекватно оцінювати, що особливо актуально для політичних дебатів.

Якщо ми хочемо, щоб наші учні були більш глибокими мислителями, нам потрібно давати їм час подумати, і свободу обрати їхні власні питання для обмірковування.

Дж. Тейлор

Київ-2019

Основні результати навчання філософії та компетентності

➤ вдумливе читання;➤ пошук смислів на основі тексту;➤ знаходження відповідей на смисложиттєві питання;➤ здатність аргументовано виражати думки в усній та письмовій формі;➤ майстерність у веденні дискусії		Напрямку співвідноситься з 5 ➤ вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;➤ інформаційно-комунікаційна;➤ громадянські та соціальні, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробутом та здоровим способом життя;➤ культурна з 12 компетентностей, перелічених в Законі України «Про освіту»

Київ-2019

Робота з уривком листа

Прочитайте уривок з листа Омеляна Ковча. Поміркуйте, чи переконливим для вас є пояснення, чому автор не хотів, щоб його намагалися визволити? Аргументуйте свою думку

«...Я розумію, що ви стараетесь визволити мене. Але я вас прошу цього не робити. Вчора вони вбили 50 людей. Якщо мене тут не буде, то хто допоможе їм перейти через ці страждання. Вони підуть по шляху до Вічності з усіма їхніми гріхами і зневірою, котра приведе їх у пекло. А зараз вони ідуть на смерть з високо піднятими головами, залишивши позаду всі гріхи. І таким чином вони попадуть до вічного міста».

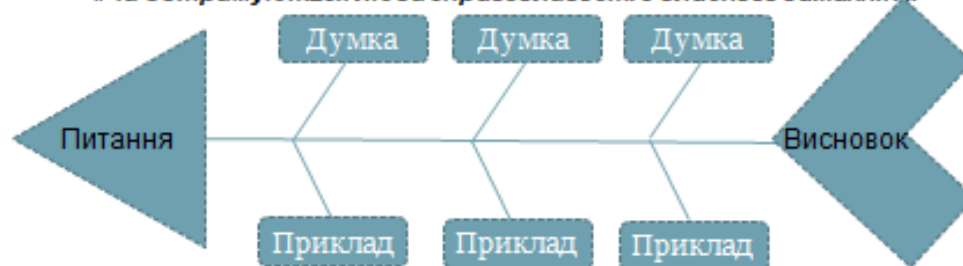
Робота у групах: Запишіть, якими рисами можна охарактеризувати Омеляна Ковча (5-7 слів). Хто з відомих людей ще підпадає під таку характеристику? Наведіть 2-3 обґрунтованих приклади. Поділіться своїми міркуваннями з однокласниками.

Домашнє завдання: порівняйте поняття «Праведник світу» та «праведник у християнстві/ісламі/юдаїзмі» у вигляді таблиці – спільне/відмінне: залежить від статі, залежить від етнічної приналежності, залежить від віросповідання, залежить від вчинків, залежить від самоусвідомлення людини, залежить від поваги іншими людьми.

Робота з авторським текстом (на прикладі уривку з текстів Платона)

Легенда про перстень Гіга (Держава. Книга друга, III)

Робота в групах з текстом методом «Риб'яча кістка» за запитанням
«Чи дотримуються люди справедливості з власного бажання?»

Як ти вважаєш, чи істинним є передостаннє речення тексту? Виклади свою думку за алгоритмом методу PRES (position, reason, example, summary):

- вислови думку, точку зору (починаючи зі слів... я вважаю, що...)
- поясніть, чому виникла така позиція, на чому ґрунтуються докази (починай зі слів... тому, що...)
- наведи приклади, додаткові аргументи на підтримку висловленого, назви факти, які доводять це (...наприклад...)
- узагальни свою думку, зроби висновок (отже, ...таким, чином...)

Домашнє завдання: складіть кластер з центральним поняттям «Справедливість», використовуючи інформацію з додаткових джерел

Робота з теоретичним текстом

Опрацюйте текст методом «Запитай у автора».

При читанні використовуйте маркування: НП – нове поняття; В – відоме;
Н – не зрозуміло; Х – хочу дізнатися більше

Відмова від наочності означала небажання бути спостерігачем цих предметів. В історії мистецтва настав момент, коли художник, який веде за собою глядача, перестав грати щодо природи підлеглу роль, копіюючи або прикрашаючи її. Віднині художник проголосив людину повноправним творцем іншого світу. К. Малевич, засновник супрематизму, писав: «Природа є жива картина, і можна нею милуватися. Повторити її є крадіжка, і що повторює її є крадієм. Художник може бути творцем тоді, коли форми його картин не мають нічого спільного з натурою. Потрібно дати формам життя і право на індивідуальне існування».

Абстракціонізм має чимало різновидів, яких об'єднує лише одне — відсутність візуалізації наочного світу. Шляхи, якими художники приходили до такого методу зображення, мають найрізноманітніші причини, включаючи філософські, соціальні й естетичні. Термін «абстракціонізм» постійно заперечувався його практиками і теоретиками, що пропонували інші варіанти, зокрема назву «конкретне мистецтво», але вони не прижилися у вживанні.

Доля вітчизняного нефігуративного мистецтва, як відомо, склалася трагічно. Радянській владі заважали вільнодумні художники, і, вибравши наприкінці 20-х — на початку 30-х років курс на керований, тематично контрольований «соцреалізм», вона оголосила абстракціонізм ворожим «буржуазним» напрямом. На той час багато авангардистів емігрували в інші країни, об'єднання розпалися.

О. Голуб

Домашнє завдання (для груп): запишіть коротке пояснення до того, що виявилось не зрозумілим у тексті. Підберіть ряд з 5-7 зображень абстрактних картин різних авторів, пояснивши свій вибір (спільні за темою, викликали однакову емоцію (яку саме і чому), написані одного року тощо

Навчання філософії в школах дозволяє впроваджувати

- плюралізм,
- позарелігійні шляхи морально-етичної освіти,
- громадянську освіту як частину циклу суспільствознавчого навчання,
- логіку,
- творче мислення,
- дослідницький підхід,
- ораторське мистецтво,
- аналітичне опрацювання джерел

Київ-2019